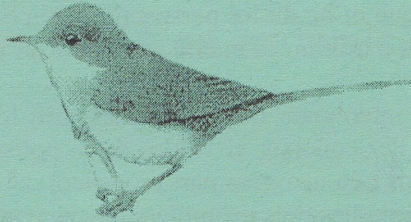

Es

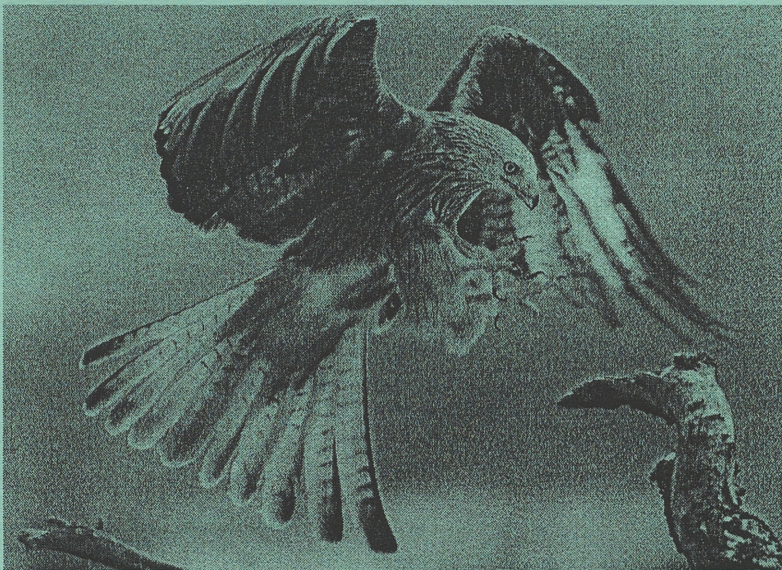

Busqueret

Butlletí informatiu d'Ornitologia, n° 1

Palma de Mallorca Maig-Juny 2000

La milana reial (*Milvus milvus*) és un dels rapinyaires que més rar s'ha fet a Mallorca en els darrers anys, amb una població nidificant d'unes 4-6 parelles l'any 1999, concentrades totes elles a un sector de la Serra de Tramuntana.

Tot i que la situació és greu no hem de ser pessimistes. S'estan realitzant una sèrie d'actuacions dirigides a conèixer millor la biologia de l'espècie i els factors que hi incideixen negativament. Una d'aquestes activats és el seguiment

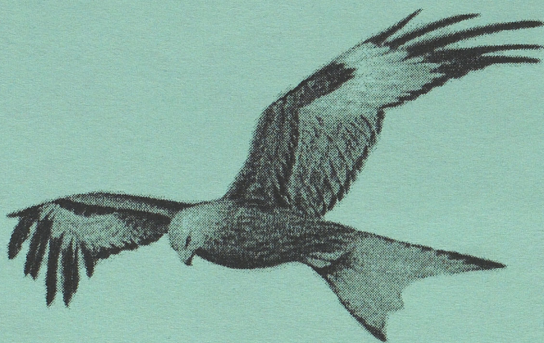
de les parelles i el seu procés reproductor, tal i com es va fer l'any passat, amb la novetat que enguany col·locarem radioemissors a alguns polls per poder seguir els seus moviments i per conèixer les possibles causes de mortalitat. Aquesta feina de seguiment de les parelles l'està realitzant el nostre company i bon amic Joan Riera, i segons el que m'ha dit les perspectives són bones i sembla ser que el nombre de parelles, com a mínim, es manté en relació a l'any passat.

Un altre aspecte interessant de les milanes, són les seves concentracions hivernals a dormidors. Per conèixer el volum de la població hivernal, composta pels exemplars sedentaris i en una gran part procedent del nord i centre d'Europa, estem fent recomptes periòdics dels exemplars que es concentren al dormidor. Al passat mes de Febrer hi vàrem observar fins a 26 exemplars, ara el nombre és menor i anirà disminuint a mesura que els exemplars europeus tornin a les seves àrees de cria. També s'hi ha observat la milana negra (*Milvus migrans*), amb 2 exemplars a l'hivern i uns 6-8 aquests dies, al pas migratori primaveral.

Un tercer projecte dirigit a la conservació de les milanes, és la instal·lació d'una menjadora. Els objectius són aportar aliment suplementari que afavoreixi la supervivència dels joves durant l'hivern i també incentivar la cria de noves parelles prop de la menjadora, una zona molt adequada on tot i ser pròxima als nius coneguts, no hi cria cap parella.

En definitiva, una sèrie d'actuacions amb les que, juntament amb la campanya d'informació que s'està fent, volem aconseguir la recuperació d'una de les aus més emblemàtiques del camp mallorquí.

Alfons Sastre

Sabíeu que...?

A Mallorca crien tres espècies d'auells pelàgics i que un d'ells es endèmic?

Un auell pelàgic es aquell que viu sempre a mar oberta i que tan sols trepitja terra per criar. A Mallorca trobem el virot (*Calonectris diomedea*), un auell gran com una gavina, de color de terra per damunt i més clar per davall; la baldrigja (*Puffinus mauretanicus*), que es un poc més petita i fosca i que es endèmica de les Balears, es a dir, es única i exclusiva de les nostres illes, i la noneta (*Hydrobates pelagicus*), petita com un tord i completament negra excepte una taca blanca a la base de la cua.

Mengen principalment peixos i cefalòpods i poden beure aigua de mar, eliminant la sal per unes glàndules que tenen damunt el bec. Les seves ales són llargues i fins per aprofitar els vents que es formen sovint damunt la mar per les variacions tèrmiques, per la qual cosa son uns excel·lents planejadors. Crien a illots o zones costaneres inaccessibles. Primer arriben els mascles per "guardar lloc" al mateix niu a l'any anterior i posteriorment ho faran les femelles. Les altres espècies son fidels a la seva parella per tota la vida, però per aquestes dades ja duen una sèrie de mesos sense veure's, se reconeixen mitjançant sons i moviments que han après l'un de l'altre. A fins d'hivern o a la primavera, segons l'espècie, la femella pon un sol ou blanc a terra, dins un forat o arbust, a vegades un poc arreglat amb quatre branques i després de quasi dos mesos (40 dies en el cas de les

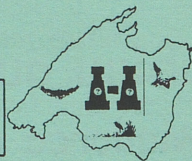
nonetes) neix el poll que es deixa tot sols als pocs dies, acudint els pares durant la nit per alimentar-lo a base d'una pasta oliosa de peix i calamars. Amb aquest menjar creix ràpidament fins que a finals d'estiu, quan ja és tan gran com ells, els pares deixen d'anar al niu per alimentar al poll el qual després d'uns dies d'espera, abandonarà el niu on va néixer i no tornarà fins dos o tres anys més tard.

Algunes nonetes ja rondon les colònies de cria un any després de néixer atretes segurament pel renou i moviment de les parelles que se preparen per criar. Quan deixen les colònies aquests auells poden fer viatges sorprenents. Els virots travessen l'estret de Gibraltar i van principalment cap al sud seguint les costes africanes. Hi ha recuperacions de virots mallorquins a Senegal, Ghana i fins i tot Angola, a més de 6.000 Km de distància en línia recta!. Les baldrigtes, en canvi; pugen cap el nord fins a la costa atlàntica francesa on realitzaran la muda. Més tard, a l'estiu, alguns individus immadurs pujaran més amunt, fins el mar del Nord. De les nonetes se coneix poc sobre els seus moviments, però se sap que almenys una part travessa l'estret cap a l'oceà atlàntic. Fa poc se va recuperar una noneta a les costes atlàntiques de Marroc que havia estat anellada a Cabrera!

Manolo Suárez

On veure aucells a mallorca

ES SALOBRAR DE CAMPOS

Es Salobrar de Campos és una extensa zona humida situada al sud de Mallorca, a mig camí entre Campos i la Colònia de Sant Jordi. Es localitza a la part baixa d'una àmplia zona deprimida, producte de l'enfonsament dels materials que la conformen, i que tenen continuïtat cap a les marines de Lluçmajor, a ponent i de Santanyí, a xaloc, suaus relleus que la delimiten.

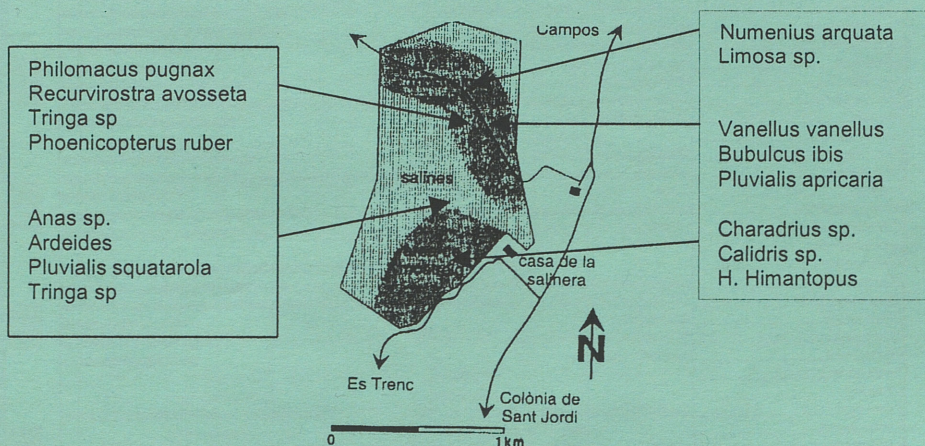
En estat natural, aquesta zona plana es trobava recoberta per salicorniar, amb petites basses, algunes d'inundació periòdica i algunes de permanents, d'aigua més salina cap al sud, configurant el paisatge típic de salobrar. Envoltant el salicorniar (formació vegetal dominada per arbustos baixos adaptats a altes concentracions de sal), a tota la part nord, de menor salinitat, s'hi trobaven boscos de tamarells i petits canyissars, inundats també periòdicament. Recentment però, la major part del Salobrar fou transformat en una explotació salinera, conformant un paisatge d'estanys separats per barres poblades per salicornies, amb aigües salines al nord i hipersalines cap al sud. És en aquests estanys on es concentra l'avifauna aquàtica del Salobrar, sens dubte el seu principal valor. A l'espai no ocupat per les salines, s'ha conservat una bona mostra del salicorniar, amb bosquets de tamarells al nord i un petit redol de canyissar.

En termes d'avifauna, Es Salobrar és sens dubte el millor indret de Mallorca per a l'observació de les espècies pròpies de llocs salins, amb una diversitat extraordinària, essent el grup dels limícoles el més representatiu, podent-s'hi observar totes les espècies presents a l'illa. Malgrat aquesta gran diversitat, no són moltes les espècies que s'hi troben durant tot l'any, pel que els millors moments per fer-hi observacions són l'hivern i sobretot durant les passes migratòries, principalment abril-maig i agost-octubre.

Hi podrem observar tot l'any el tirul·lo camanegre (*Charadrius alexandrinus*) i l'avisador (*Himantopus himantopus*), les dues espècies més representatives de la zona, essent el Salobrar la seva principal zona de nidificació a l'illa. També hi veurem el coll blau (*Anas platyrhynchos*), la cama roja (*Tringa totanus*) i al petit canyissar alguna gallina d'aigua (*Gallinula chloropus*). D'entre les salicornies podrem sentir el grunyir característic del rasclo (*Rallus aquaticus*), sobretot a l'horabaixa, l'explosiu cant del rossinyol bord (*Cettia cetti*) i veure-hi transitar busquerets (*Sylvia melanocephala*) i butxaquetes (*Cisticola juncidis*). A més, podrem gaudir d'altres espècies que també es veuen gairebé tot l'any, encara que no nidifiquin a la zona, com l'agró blanc (*Egretta garzetta*), l'escassa àguila peixetera (*Pandion haliaetus*), que si tenim sort veurem pescar, i la gavina (*Larus cachinnans*).

A l'hivern, trobarem grans esbarts de juies (*Vanellus vanellus*) i fuells (*Pluvialis apricaria*), sempre compactes i altres més laxes de corriols; menuts (*Calidris minuta*) i variants (*Calidris alpina*). Si el nivell d'aigua és bò, gaudirem amb l'observació de les ànneres de superfície; ànneres blanques (*Tadorna tadorna*), siuladors (*Anas penelope*), cel·les rosses (*Anas crecca*), coers (*Anas acuta*), cullerots (*Anas clypeata*) i molt ocasionalment algunes oques (*Anser anser*) i grisetes (*Anas strepera*). També és temps de corpetasses (*Phalacrocorax carbo*), i d'altres espècies, presents també durant les migracions, com l'esplugabous (*Bubulcus ibis*), que veurem sobretot a la colgada, al solpost, l'agró (*Ardea cinerea*), el flamenc (*Phoenicopterus ruber*), sempre en petits grups, l'arpella (*Circus aeruginosus*), l'escàs esparver d'albufera (*Circus cyaneus*), la gavina d'hivern (*Larus ridibundus*) i un bon nombre de

limícoles; el bec d'alena (*Recurvirostra avosetta*), el tiruril·lo gros (*Charadrius hiaticula*), el fuell gris (*Pluvialis squatarola*), el batallaire (*Philomachus pugnax*), l'amagadís cegall (*Gallinago gallinago*), la cùrlera reial (*Numenius arquata*), anomenada pels pagesos de la zona xebel·lí de mar, en clara referència al seu crit, la cama roja pintada (*Tringa erythropus*) o la cama verda (*Tringa nebularia*). Pels camps dels voltants, si tenim sort podrem veure pasturar algun esbartet de grues (*Grus grus*) i amb molta facilitat veurem terroles (*Alauda arvensis*), xàtxeros blancs (*Motacilla alba*) i titines sordes (*Anthus pratensis*). Arreu del Salobrar observarem titines d'aigua (*Anthus spinoletta*), ulls de bou (*Philoscopus collybita*), alguna blaveta (*Luscinia svecica*) i sobretot al canyissar algun hortolà de canyar (*Emberiza schoeniclus*). L'horabaixa podrem gaudir amb l'observació de la colgada d'estornells (*Sturnus vulgaris*) i xàtxeros blancs al canyissar i de titines sordes entre el salicorniar.

Les passes migratòries són sens dubte els moments més gratificants, oferint-nos una diversitat extraordinària. Els esbarts de limícoles es veuen aquí i allà, fent-se en general compactes. Destaquen les concentracions de corriols; menut i de bec llarg (*Calidris ferruginea*) i de batallaires, i les manco nombroses de cama roja, cama roja pintada, cama verda, valona (*Tringa glareola*), tiruril·lo menut (*Charadrius dubius*) i tiruril·lo gros. En més petit nombre podem veure becs d'alena, guatlaletes de mar (*Glareola pranticola*), corriols; gros (*Calidris canutus*), de tresdits (*Calidris alba*) i de temminck (*Calidris temminckii*), cegalls de mosson; coa negra (*Limosa limosa*) i coa roja (*Limosa lapponica*), cùrleres (*Numenius phaeopus*), cames verdes menudes (*Tringa stagnatilis*), becassinetes (*Tringa ochropus*), xivitones (*Actitis hypoleucos*) o picaplatges (*Arenaria interpres*). Alguns anys es poden observar garses de mar (*Haematopus ostralegus*) i cegalls menuts (*Limnocryptes minimus*). D'altres grups, ocasionalment podem observar l'agró blanc gros (*Egretta alba*), la cigonya (*Ciconia ciconia*), la cigonya negra (*Ciconia nigra*), l'ibis negre (*Plegadis falcinellus*), el beclaner (*Platalea leucorodia*), l'àguila d'albufera (*Circus pygargus*), el rasclet (*Porzana porzana*), el gavinó (*Larus minutus*) o l'oronella coa rogenca (*Hirundo daurica*). Més regularment es presenta el soterí (*Podiceps nigricollis*), la cel·la blanca (*Anas querquedula*), la gavina de bec prim (*Larus genei*) i una bona representació de la família dels estèrnids; la llambritja de bec negre (*Gelochelidon nilotica*), la llambritja menuda (*Sterna albifrons*), els fumarells; carablanc (*Chlidonias hybridus*), negre (*Chlidonias niger*) i alablanc (*Chlidonias leucopterus*), i més rarament la llambritja (*Sterna hirundo*). Solcant el cel es fan abundants les falzies (*Apus apus*) i les oronelles (*Hirundo rustica*), també presents a l'estiu, els cabots (*Delichon urbica*), els cabots de vorera (*Riparia riparia*) i en menor nombre les falzies pal·lides (*Apus pallidus*).

En arribar l'època de cria, el Salobrar s'omple dels insistent crics de l'avisador, i amb ell, a més de les espècies esmentades al començament, nidifiquen els xàtxeros grocs (*Motacilla flava*) i aquests darrers anys l'ànnera blanca i el també renouer bec d'alena.

A la taula següent, s'indiquen les espècies de zona humida que més regularment s'observen al Salobrar. L'àrea ombrrejada fa referència al període de presència, regular per al to més fosc i més irregular per al to més clar. Ha estat elaborada amb dades de 1994 a 1999, publicades als volums de l'Anuari Ornitològic de les Balears corresponents als anys 94-98 i amb observacions del 99.

	G	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
<i>Podiceps nigricollis</i>												
<i>Phalacrocorax carbo</i>												
<i>Bubulcus ibis</i>												
<i>Egretta garzetta</i>												
<i>Anas cinerea</i>												
<i>Phoenicopeterus ruber</i>												
<i>Tadorna tadorna</i>												
<i>Anas penelope</i>												
<i>Anas crecca</i>												
<i>Anas platyrhynchos</i>												
<i>Anas acuta</i>												
<i>Anas querquedula</i>												
<i>Anas clypeata</i>												
<i>Rallus aquaticus</i>												
<i>Grus grus</i>												
<i>Himantopus himantopus</i>												
<i>Recurvirostra avosetta</i>												
<i>Glaucola pratincola</i>												
<i>Charadrius dubius</i>												
<i>Charadrius hiaticula</i>												
<i>Charadrius alexandrinus</i>												
<i>Pluvialis apricaria</i>												
<i>Pluvialis squatarola</i>												
<i>Vanellus vanellus</i>												
<i>Calidris canutus</i>												
<i>Calidris alba</i>												
<i>Calidris minuta</i>												
<i>Calidris temminckii</i>												
<i>Calidris ferruginea</i>												
<i>Calidris alpina</i>												
<i>Philomachus pugnax</i>												
<i>Gallinago gallinago</i>												
<i>Limosa limosa</i>												
<i>Limosa lapponica</i>												
<i>Numenius phaeopus</i>												
<i>Numenius arquata</i>												
<i>Tringa erythropus</i>												
<i>Tringa totanus</i>												
<i>Tringa stagnatilis</i>												
<i>Tringa nebularia</i>												
<i>Tringa ochropus</i>												
<i>Tringa glareola</i>												
<i>Actitis hypoleucos</i>												
<i>Arenaria interpres</i>												
<i>Geochelidon nilotica</i>												
<i>Sterna albifrons</i>												
<i>Chlidonias hybridus</i>												
<i>Chlidonias niger</i>												
<i>Chlidonias leucopaterus</i>												

Recordau: Es Salobrar és un espai molt delicat, entrau-hi sempre a peu i sobretot, no altereu la vida dels ocells. El millor lloc per accedir-hi és des dels banyes de la Font Santa, a la carretera de Campos a la Colònia de Sant Jordi. Allà podreu aparcar el cotxe i entrar-hi caminant per un camí que travessa la zona humida. També podreu fer bones observacions des de la carretera que va cap a Es Trenc.

Joan Riera

L'OBSERVATORI

Quan vos arribi aquest "Busqueret", la primavera ja estarà en la seva plenitud. En aquestes dates la majoria dels aucells ja estan criant. Només cal observar els seus frenètics "va i vens", i com molts porten menjar dins el bec. Hi ha espècies, com la mèrlera, el gorrió o fins i tot el busqueret d'abatzer, que són molt fàcils de veure a qualsevol lloc: dins el jardí a ca vostra, qualche jardinet del vostre poble o fins i tot jardins públics de Ciutat. Si les observau, veureu que cerquen el menjar més sovint, com els seus cants se senten més i, si teniu una miqueta de paciència trobareu a qualche aucell, com la mèrlera, baixant la seva cria i donant-li de menjar.

Com vós he dit abans, la majoria dels aucells estan criant, però hi ha una espècie que no cria fins a finals de juliol, amb el naixement dels polls a principis de setembre. Fa això per aprofitar el començament dels fluxos migratoris i poder donar de menjar als polls. Aquesta espècie es el falco marí, que nidifica a diverses illes mediterrànies.

També es el temps de sentir les falzies cridant de bon matí o l'horabaixa. En els pobles podreu veure els cabots fent els seus nius de fang.

" Están ya aquí, Platero, las golondrinas (...). Le contaban a las flores lo que habían visto en Africa, sus dos viajes por el mar, echadas en el agua, con el ala por vela, o en las jarcias de los barcos; de otros ocasos, de otras auroras, de otras noches con estrella..."

Platero y Yo, Juan Ramón Jiménez

PETICIONS D'INFORMACIÓ

- Si teniu cites ornitològiques de l'any 1999 i trobau que són importants, encara sou a temps d'entregar-les al GOB, i així se vos publicaran a l'Anuari Ornitològic.
- La presentació del nou Anuari Ornitològic de les Balears de l'any 1999 tindrà lloc la primera setmana de juliol en el local del GOB, amb un petit refrigeri.

AGENDA

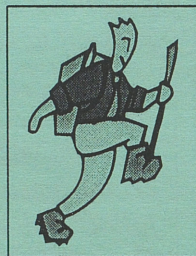
Sortides:

11 de juny: Es Salobrar de Campos

25 de juny: Sa Dragonera

9 de juliol: Son Real

3 de setembre: Cala Figuera (Calvià)

Material: binocles, guia d'aucells, dinar, banyador

Inscripcions: cridau una setmana abans al GOB

Hora: 8'30 a la Plaça d'Espanya (Bar Cristal)

Reunions

Cada dimarts a les 20'00 hores en el local del GOB, se duren a terme reunions per a la iniciació a l'ornitologia amb projeccions de diapositives, xerrades sobre identificació d'espècies, etc...

Vos animam a que vengueu i així participar en els diversos projectes que hi ha en marxa.

Full elaborat per: Vicky Heredero, Xavier Garí, Toni Muñoz, Jesús Jurado

Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa

Veri, 1, 3r 07001 Palma (Illes Balears)

Tel: 971 721105 Fax: 971 711375

e-mail: gob@oceca.es web: <http://gob.balears.net>